

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2012 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för stats- finanserna 2013—2016

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 april 2012 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2013—2016 (SRR 1/2012 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande i ärendet till finansutskottet om de så önskar.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Minna Liuttu och konsultativ tjänsteman Arto Salmela, finansministeriet
- ekonomidirektör Mikko Staff och konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Tuija Oivo, arbets- och näringsministeriet
- forskare Virve-Maria de Godzinsky, Rättspolitiska forskningsinstitutet

- planeringschef Tero Meltti och ekonomichef Antti Niemi, Institutet för hälsa och välfärd
- avdelningschef Erkki Meriläinen, Folkpensionsanstalten
- verkställande direktör Jukka Rantala, Pensionsskyddscentralen
- direktör Tarja Myllärinen och sakkunnig Tero Tyni, Finlands Kommunförbund
- direktör för bidragsverksamheten Sisko Seppä, Penningautomatföreningen
- ekonomisk expert Heikki Taulu, Akava ry
- expert Antti Tanskanen, Finlands Näringsliv rf
- chef för arbetspensions- och arbetskarriärsärenden Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ekonomisk expert Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- generalsekreterare Vertti Kiukas, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- professor Matti Rimpelä.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Anslagen inom social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel ökar nästa år från 11,9 till 12,5 miljarder euro jämfört med det förra rambeslutet. Mot slutet av ramperioden sjunker de till

12,3 miljarder euro. Anslagen påverkas av konjunkturrelaterade faktorer som förändringar i arbetslöshetstalet, lagfästa indexhöjningar, demografi och utvecklingsinsatser i rambeslutet. De förbättringar i grundtryggheten som trädde i kraft i början av året ökar statens utgifter med ca 327 miljoner euro årligen under ramperioden.

När de ekonomiska utsikterna tog en dystrare vändning kom regeringen överens om ytterligare anpassningsåtgärder som ska sänka statens utgifter med omkring 1,2 miljarder euro netto. Social- och hälsovårdsutskottet ställer sig bakom regeringens ambition att minska skuldsättningen och balansera upp den offentliga ekonomin. Vid ramförhandlingarna bestämdes det att de totala utgifterna under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel ska minska med omkring 137 miljoner euro fram till slutet av ramperioden. Det är viktigt att sparåtgärderna genomförs enligt ramredogörelsen, dvs. att de som har det allra sämst ställt får sin försörjning tryggad. Den största enskilda sparåtgärden är att barnbidragsindex läggs på is 2013—2015.

Det är momshöjningen ska verkställas (2013) indexjusteras en del förmåner redan i mitten av året för att stärka låginkomsttagarnas köpkraft. Utskottet anser att indexhöjningen bör tidigare läggas för att alla förmånstagare ska bli behandlade på lika villkor och administrativt på enklast möjliga sätt.

Det är angeläget att sänka tröskeln för sysselsättning och minska fattigdomen bland familjer. Det låter sig göras genom att behovsprövningen av makens inkomster för att få arbetsmarknadsstöd slopas från och med 2013.

Den kommunala ekonomin och basservicen

Utsikterna för den kommunala ekonomin kommer som sagt att försämrats i år och under resten av ramperioden när inkomstökningen tappar fart. Statsandelarna till kommunerna ökar totalt med ca 143 miljoner euro 2013 (ca 1,5 procent). Social- och hälsovårdens utgifter beräknas öka med 269 miljoner euro 2013 till följd av befolkningens åldersstruktur och demografiska förändringar.

Enligt regeringen Katainens program ska kommunerna ha kvar ansvaret för att ordna och finansiera social- och hälsovården. För att säkerställa tillgången till högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster och trygga finansieringen ska det bildas starka primärkommuner som klarar av ansvaret för att ordna och finansiera social- och hälsovården. Som ett alternativ till sådana kom-

muner medger regeringsprogrammet ett undantagsförfarande, där kommunerna tillsammans kan bilda social- och hälsovårdsområden som klarar av ansvaret för att ordna och finansiera social- och hälsovården och som till sitt befolkningsunderlag är tillräckligt stora. För att motarbeta skillnader i hälsa och likställdhet är det nödvändigt att det omgående i samband med kommun- och servicestrukturreformen genomförs en översyn av hur social- och hälsovården bör ordnas och finansieras.

I det sammanhanget är det också angeläget att främja en översyn av de kommunala sektorernas organisation och göra dem mer kundtillvända och sektorsövergripande.

Statsandelen till kommunernas basservice kommer 2015 att höjas med 125 miljoner euro för förbättring av social- och hälsovården. Som ett led i regeringens sparprogram har statsandelarna sänkts med 20 miljoner euro jämfört med regeringsprogrammet. Från och med 2013 kommer anslagen att riktas bland annat till äldre-service, handikappservice, familjevård, barnskydd, elevvård, hemservice för barnfamiljer, utveckling av servicestrukturen och förbättring av primärvården. Att anslagen minskar är ett problem, med hänsyn till att en betydande del av dem enligt preliminära uppskattningar kommer att gå till att förbättra äldreomsorgen.

Barns och ungas välbefinnande

Antalet akuta omhändertaganden inom barnskyddet har ökat avsevärt på senare år, trots att det samtidigt har satsats mer än någonsin på stöd och tjänster till barn och unga. För att effektivt kunna förebygga barns och ungas utanförskap är det viktigt att barnfamiljer har tillgång till behövliga tjänster redan från och med mödravården. Det förutsätter att förvaltningsmyndigheterna inleder ett helt nytt och närmare samarbete, gör saker tillsammans och stärker sin kompetens.

Kommunerna bör utgå från ett sektorsövergripande stöd för barns, ungas och barnfamiljers välbefinnande och satsa särskilt på allsidiga förebyggande tjänster för barnfamiljer. Tyngdpunkten bör förskjutas från specialiserade och

särskilda tjänster närmare samhällsplanering, basservice och stödtjänster som utgår från barnfamiljernas behov.

Utskottet ser mycket positivt på att regeringen avsätter 60 miljoner euro för samhällsgarantin för unga. Det är av största vikt att unga skaffar sig utbildning på andra stadiet när de lämnar grundskolan och att de som fått utbildning snabbt kommer ut i arbetslivet. Det bidrar till att nå sysselsättningsmålet och hindrar marginalisering som i sin tur för med sig betydande sociala problem och kostnader.

Sysselsättning och längre tid i arbetslivet

För att stoppa skuldsättningen i de offentliga finanserna är det nödvändigt att höja sysselsättningstalet och därmed också förlänga tiden i arbetslivet. Starka offentliga finanser är det grundläggande villkoret för att vi ska kunna värna och utveckla vårt välfärdssamhälle. Social- och hälsovårdsutskottet stöder regeringens mål att höja sysselsättningstalet till 72 procent och få ner arbetslösheten till högst 5 procent kring 2015. Detsamma gäller målet att höja den genomsnittliga pensionsåldern till 62,4 år fram till 2015. Utskottet applåderar arbetsmarknadsparternas avtal om arbetskariärerna. I avtalet och i ramredogörelsen anges en rad åtgärder som ska höja sysselsättningstalet och förlänga tiden i arbetslivet.

För att minska långtidsarbetslösheten listar redogörelsen flera åtgärder som ska öka incitamenten för att arbeta. I enlighet med regeringsprogrammet inleds ett försök med att flytta över ansvaret för att sysselsätta långtidsarbetslösa på de kommuner som är med. I en rad försökskommuner genomförs ett försök med sysselsättningsbonus som innebär att långtidsarbetslösa får arbetsmarknadsstöd i en månads tid efter det att de fått jobb. Dessutom ska det utredas om det går att införa ett skattekort för arbetslösa som ett sätt att underlätta för arbetslösa att ta emot kortvariga jobb.

För att åtgärda vissa problem med att sammanjämka bostadsbidraget och arbetsmarknadsstödet pågår ett försök där justeringsperioden för bostadsbidraget förlängs till sex månader. Vidare ska höjningsdelarna och ersättningen för

uppehälle under den aktiva tiden räknas som prioriterad inkomst vid utkomststöd. Behovsprövningen för arbetsmarknadsstöd avskaffas och bostadsbidraget ses över i början av 2015; därmed minskar de flitfallor som hänger samman med arbetsmarknadsstödet i betydande grad, tror utskottet.

I arbetsmarknadsparternas avtal om arbetskariärerna ingår en lång rad åtgärder för att förbättra arbetslivets kvalitet och förlänga tiden i arbetslivet. De har mestadels med bättre företagshälsovård och rehabilitering och äldreprogram på arbetsplatserna att göra. Man räknar med att arbetslivet kan förlängas med cirka 5 månader genom de åtgärderna.

I avtalet ingår vidare en omstrukturering av pensionssystemet och systemet för utkomststöd vid arbetslöshet. Åtgärderna beräknas förlänga arbetskariärerna med totalt 7 månader. Störst effekt får åldersgränsen för inträde i arbetslöshetsslussen, som höjs med ett år. Utskottet välkomnar det sätt som ändringarna föreslås bli genomförda på. Ändringarna avser primärt att uppmuntra arbetstagare att stanna kvar längre i arbetslivet och dem som blivit arbetslösa att skynka sig att skaffa nytt jobb.

De ändringar som godkänts redan tidigare och som tagits upp i ramredogörelsen betyder nya uppgifter för NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna och kräver adekvata personella resurser för att kunna skötas på behörigt sätt. Social- och hälsovårdsutskottet yrkar på att NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna tillförsäkras de resurser som behövs för att genomföra de positiva reformerna så effektivt som möjligt.

Anslag för forskning och utveckling

Anslagen för social- och hälsovårdens utvecklingsprojekt (programmet Kaste) skärs stegvis ner med 5 miljoner euro per år från och med 2015. Likaså ska det skäras med 5 miljoner euro per år i statsunderstödet till den statliga ersättningen till enheterna inom social- och hälsovården för forskning på universitetsnivå. Det ska också sparas sammanlagt 2,5 miljoner euro per år i omkostnaderna för inrättningar inom förvalt-

ningsområdet (Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet) och statsunderstödet för kompetenscentra inom det sociala området fram till utgången av ramperioden. Utskottet ser också de här sparkraven som ett problem för att forskning, utveckling och resultatutvärdering kan komma att spela en framträdande roll inte minst när servicestrukturer och arbetsrutiner ska ses över och förbättras.

Understöd från Penningautomatföreningen

Enligt lotterilagen ska avkastningen från Penningautomatföreningens spelverksamhet användas för att främja hälsa och social välfärd genom bidrag till allmännyttiga sammanslutningar och stiftelser. År 2012 får totalt 756 organisationer inom social- och hälsovården bidrag. Dessutom finns det 1 557 enskilda bidragstagare. Bidragen uppgår totalt till 291 miljoner euro.

Regeringen utfäster sig i sitt program att stärka möjligheterna för organisationer inom tredje sektorn att skapa och förbättra förutsättningarna för välbefinnande och hälsa, kanaler för delta-

gande och påverkan och för att erbjuda olika former av hjälp och stöd i vardagen. Penningautomatföreningens bidrag till social- och hälsovårdsorganisationerna anvisas för ändamål som främjar medborgarnas möjligheter att klara sig på egen hand och deras välbefinnande.

Enligt ramredogörelsen ska omkring 10 miljoner euro av Penningautomatföreningens avkastning 2013 gå till de allmänna momenten i budgeten. Utskottet anser att avkastningen av föreningens spelverksamhet ska användas på det sätt som anges i regeringsprogrammet. Det ställer till med problem för ensamrätten till spelverksamhet om avkastningen används för något annat ändamål än vad som anges i lotterilagen, påpekar utskottet.

Ställningstagande

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /saml
Hanna Mäntylä /saf
Annika Saarikko /cent (delvis)
Lenita Toivakka /saml
Anu Vehviläinen /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen
utskottsråd Esko Salo.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Som vi i Centern ser saken innehåller redogörelsen om ramar för statsfinanserna för 2013—2016 två stora frågor för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som skapar osäkerhet inte minst när det gäller äldre människors och barnfamiljers välbefinnande. För det första är regeringens åtgärder för att täppa till hållbarhetsgapet och förlänga tiden i arbetslivet inte tillräckliga. För det andra ger regeringens kommunpolitik inte kommunerna en chans att ordna med hyggliga och adekvata social- och hälsovårdstjänster. Det kommer att drabba framför allt äldre som behöver vård och omsorg och inte minst de barnfamiljer som är i behov av förebyggande stöd och tjänster.

Hur social- och hälsovården ska finanseras och ordnas

Det brådskar med ny lagstiftning om hur social- och hälsovården ska ordnas och finansieras. Någon finansiell reform finns inte ens angiven för ramperioden. Ändringarna bör genomföras samtidigt. Vi behöver en totalöversyn och besluten om den måste fattas omgående. Det måste ställas upp nationella mål för social- och hälsovården fram till 2025. Centern anser att det också i framtiden ska finnas tillgång till social- och hälsovårdstjänster på tre olika nivåer. Det gäller att slå fast vilka tjänster det ska finnas lokalt, regionalt och utifrån ett bredare befolkningsunderlag. Nu måste det införas en beställar-utförarmodell som inte bara tar i anspråk offentliga tjänster utan som också utnyttjar serviceproduktionen i privat och tredje sektor. I finansieringen gäller det att tillämpa en modell som utnyttjar några få kanaler i stället för flera. Den offentliga finansieringen bör koncentreras till en regional aktör. Man måste experimentera för att nå fram till en rikstäckande lösning.

Vi måste ta hand om de äldre

Regeringen bör omgående ta itu med två viktiga frågor som ska förbättra servicen till de äldre: se till att en lag om äldreomsorg inklusive frågan om resurser blir upptagen i riksdagen och att utan vidare dröjsmål fatta beslut om att FPA tar hand om stödet för närståendevård. Med hjälp av de här lösningarna kan man minska institutionsvården i betydande grad, förbättra omsorgen och vården av äldre och garantera att närståendevårdarna behandlas lika sinsemellan.

Färre omhändertaganden, mer förebyggande insatser

Vi måste sätta stopp för och bryta den negativa trenden för barns och ungas illabefinnande. För närvarande är 17 000 barn placerade utanför hemmet. Det måste gå att prioritera förebyggande insatser framför problemorienterad verksamhet. Det förutsätter adekvata resurser för förebyggande arbete och betydligt intensivare gemensamma förvaltningsövergripande åtgärder. Särskilt viktigt är det att återinföra den kommunala hemhjälpen till barnfamiljer.

Regeringen står i begrepp att flytta över förvaltningen av förskolefostran på undervisnings- och kulturministeriet. Stödet för hemmavård av små barn är en integrerad del av vårt barnomsorgssystem. Det finns planer på att social- och hälsovårdsministeriet ska ha hand om utvecklingen av stödet. Administrativa förändringar ska inte få stå i vägen för dagvårdsbeslut som beaktar barnens intressen.

Skär inte i utvecklingspengarna

Regeringen tänker skära i de så kallade nya pengarna för kommunernas serviceproduktion trots att de finns inskrivna i regeringsprogrammet. Kommunerna ser ut att bara få 125 miljoner euro för utveckling av den lagfästa social- och hälsovårdsservicen. Den summan är tänkt att gå bl.a. till en äldreomsorgslag, service för funk-

tionshindrade, familjevård, barnskydd, utveckling av servicestrukturen, stärkande av primärvården, elevvård och hemservice för barnfamiljer. Penningsumman är helt otillräcklig med hänsyn till behovet och inte minst de avgivna löftena.

Enligt rambeslutet ska det också skäras i finansieringen av det nationella programmet för utveckling av social- och hälsovården, Kaste II. Regeringen tänker minska anslagen med 5 miljoner euro per år från och med 2015. Det står helt i konflikt med målen för programmet.

Bättre grundtrygghet

Regeringen har trots svåra tider lovat avhålla sig från sparåtgärder i grundtrygghet och sociala förmåner. Men stick i stäv med löftena kommer barnbidragsindex att läggas på is. Skattehöjningar på annat håll ska kompenseras genom att indexjusteringar i den övriga sociala tryggheten tidigare läggs. Vi i Centern kommer att påminna regeringen om att indexjusteringarna ska göras till fullt belopp.

Det sociala trygghetssystemet behöver nödvändigt förenklas och ses över. I det sammanhanget gäller det att se till exempel på sådana basinkomstmodeller som i högre grad sporrar till arbete vid arbetslöshet. Den fortsatta översynen av hur arbete, beskattning och social trygghet ska jämkas samman ser ut att få anstå till någon gång efter ramperioden. En reform är i högsta grad påkallad i ett läge där både en adekvat grundtrygghet och chanserna att undvika marginalisering kräver åtgärder.

Bättre arbetsförmåga, längre tid i arbetslivet

I samband med rambeslutet har arbetsmarknadsorganisationerna enats om att arbetskarriärerna behöver förlängas. Med de metoder som nu står till buds kommer målet att den genomsnittliga avgångsåldern ska vara 62,4 år kring 2025 uppenbart inte att nås. Vi centerpartister menar att

regeringen också genom sina egna insatser — och inte bara med hjälp av de metoder och tidsplaner som arbetsmarknadsorganisationerna kommit med — bör hitta lösningar för hur arbetsförmågan ska kunna förbättras och arbetskarriärerna förlängas.

En akut insats är en totalöversyn av rehabiliteringen. Vi anser att arbetsoförmåga kan förebyggas genom att rehabiliteringssystemen ses över. Den resurs som de partiellt arbetsföra utgör bör tas bättre till vara. Legislativa hinder måste undanröjas och attityder bearbetas mot större respekt för vars och ens arbetsinsats.

Avkastningen från Penningautomatföreningen får inte gå till att finansiera budgeten

Enligt ramredogörelsen ska omkring 10 miljoner euro av Penningautomatföreningens avkastning 2013 gå till de allmänna momenten i budgeten. Mot slutet av perioden beräknas summan vara 30 miljoner euro. Det ställer till med problem för ensamrätten till spelverksamhet om avkastningen används för något annat ändamål än vad som anges i lotterilagen. Enligt vår mening är det helt ohållbart och oacceptabelt att regeringen ens tänker sig att använda avkastningen från PAF till att finansiera budgeten. Den omöjliggör stick i stäv med sitt eget program för organisationerna i social- och hälsovårdssektorn att arbeta och främja välfärden. Och det i ett läge då organisationerna i tredje sektor kommit att spela en allt större roll både i att öka känslan av gemenskap och tillhandahålla tjänster inom många områden och regioner i syfte att stödja människors välbefinnande och möjligheter att klara av vardagen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2012

Juha Rehula /cent
Anu Vehviläinen /cent
Annika Saarikko /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

De sparåtgärder som föreslås för att anpassa statsekonomin till realiteterna drabbar till största delen statsandelarna, samtidigt som kommunerna pådyvlas allt fler uppgifter. Vi Sannfinländare anser att de justerade statsfinansiella ramarna för 2013—2016 inte hjälper offentlig sektor att klara av sina åtaganden och att de på sikt inte heller ger bästa tänkbara möjligheter att trygga välfärden.

Insatser för att minska skillnaderna i hälsa mellan olika sociala klasser

Skillnaderna i hälsa mellan rika och fattiga har ökat på senare år, inte minst skillnaderna i förväntad livslängd. I sitt program utfäster sig regeringen att minska skillnaderna i hälsa, men samtidigt sätter den genom de statsfinansiella ramarna in enorma sparåtgärder på statsandelarna till kommunerna och till exempel läkemedelsersättningarna. Sådana insatser är bara ägnade att öka skillnaderna i hälsa ännu mer, för de fattigaste anlitar flitigast den offentliga hälso- och sjukvården och de minskade läkemedelsersättningarna kan bli en alltför hög tröskel för dem att köpa mediciner. Bidragen från Penningautomatföreningen till sammanslutningar och stiftelser ska också sänkas, trots att regeringen i sitt program framhåller att tredje sektor kompletterar den kommunala servicen och lovar förbättra organisationernas verksamhetsmöjligheter. Avkastningen från PAF ska enligt lotterilagen användas till att främja hälsa och socialt välbefinnande och det är precis vad Sannfinländarna kräver att den används till. Det kan inte accepteras att avkastningen från PAF styrs till de allmänna momenten i budgeten. Vi menar att resurser bör avsättas framför allt för förebyggande service och basservice, för de är ett kostnadseffektivt sätt att minska skillnaderna i hälsa. Dessutom bör åtminstone livsmedel och läkemedel undantas från höjningen av momssatsen för att mindre

bemedlades välbefinnande inte ska försämrats ytterligare.

Bättre villkor för barnfamiljer

Sannfinländarna godkänner inte att barnbidragsindex läggs på is. Om barnbidragsindex läggs på is ökar det fattigdomen bland barnfamiljer, för åtminstone småbarnsfamiljers köpkraft är i långa stycken beroende av den sociala tryggheten. Den relativa fattigdomen bland barnfamiljer har ökat sedan 1990-talet och rambeslutet urholkar deras situation ytterligare. Vi vill påminna om att föräldrarnas fattigdom är den största enskilda riskfaktorn när det gäller omhändertagande av småbarn. Vi anser att barnfamiljernas villkor behöver förbättras. Ensamförälderfamiljers försörjning måste uppmärksammas alldeles särskilt, för det är precis de här familjerna som löper den största risken att falla under existensminimum.

Åtgärder mot marginalisering

Det är av största vikt att familjer får stöd på ett tidigt stadium för att bryta deras eventuella marginaliseringsspiral. De statsfinansiella ramarna medger inte kommunerna tillräckliga resurser för förebyggande arbete bland barn och unga och allra minst för tidigt ingripande. Samhällsgarantin hjälper i viss mån upp läget för unga, men ännu kostnadseffektivare är det att förebygga marginalisering.

Också till exempel antalet omhändertaganden är anmärkningsvärt stort, trots att omhändertaganden borde vara den allra sista utvägen och ställer sig mycket dyra för kommunerna. Kommunerna får bidrag utifrån antalet omhändertaganden, trots att förebyggande insatser skulle löna sig bättre. Det skulle gälla att bevaka efterlevnaden av välfärdsplanerna för barn och unga och att följa upp och utvärdera behovet av finansiering och resultaten som helhet, inte splittrat över olika förvaltningar. Vi Sannfinländare ser

också gärna att myndigheterna samarbetar bättre. För att främja samarbetet måste man nog se på hindren i den nuvarande lagstiftningen. Finland skulle må bra av en genuin tvärsektoriell barn- och ungdomspolitik.

Bättre vård för de äldre

Enligt regeringsprogrammet avser äldreomsorgslagen att trygga äldre personers rätt till högklassig och ändamålsenlig vård, men i lagen ska ändå inte anges hur mycket personal det får kräva. Sakkunniga hävdar att antalet utbildad personal i många fall är otillräckligt inte minst inom institutions- och hemvården. Vi kräver att resurser avsätts speciellt för att anställa behörig personal för att de äldre ska kunna garanteras högkvalitativ omsorg. När nedskärningar i kommunernas resurser hotar tillgången till tjänster måste kvaliteten på hemvården av äldre och tjänsteutbudet uppmärksammas alldeles särskilt. Vi Sannfinländare är för att stödet för närståendevård betalas ut av FPA och att grunderna för att få stöd samordnas. Gällande praxis för stöd villkoren och stödets storlek varierar oroväckande mycket från kommun till kommun med tanke på de grundläggande rättigheterna.

Förlängda arbetskarriärer och arbetstagarnas hälsotillstånd

Rambeslutet kommer med 8,3 miljoner euro per år för försöket att aktivera långtidsarbetslösa och flyttar samtidigt över ansvaret för att aktivera dem på kommunerna. Vi kräver en rapport om resultaten av försöket och dessutom en analys av kommunernas förmåga att klara av sitt nya åtagande. Vi vill också poängtera att det enligt sakkunniga finns nästan fem gånger fler arbetslösa än lediga arbetsplatser. Det som nu framför allt behövs är alltså nya arbetstillfällen, speciellt arbetstillfällen med lätt tillträde. Ändringar som görs för att förlänga arbetskarriärerna ska göras med beaktande av arbetstagarnas hälsa. Enligt OECD drabbas folk i Finland i snitt tio gånger tidigare än till exempel i Sverige av sjukdomar som begränsar funktionsförmågan. År 2011 avgick inemot 23 000 finländare med sjukpension vid 52 års ålder i snitt. Den vanligaste orsaken

till sjukpension är mentala problem och sjukdomar i rörelseorganen. Vi Sannfinländare menar att det lönar sig att satsa framför allt på att förebygga sådana fall.

Tryggad regional tillgång på tjänster

När det skärs i statsandelarna till kommunerna och kommunerna samtidigt påförs nya uppgifter tvingas kommunerna i praktiken gå samman. Tvångssammanslagningar och överdriven koncentration gör det allt svårare för kommuninvånarna att få tillgång till social- och hälsovårdstjänster. Vi Sannfinländare kan verkligen inte gå med på en sådan försämring av tjänsterna. Rambeslutet innebär att självrisken vid ersättningar för resekostnader höjs och att de som bor i glesbygden får betala oskäligt mycket för längre avstånd till följd av tjänstekoncentrationen. Vi Sannfinländare vill att öronmärkta statsandelar införs på nytt för att säkerställa att resurserna används korrekt. Vi noterar också att den statliga finansieringen av läkar- och sjukvårdshelikopterverksamheten enligt rambeslutet flyttas tillbaka till kommunerna efter en övergångsperiod. Vi kräver att kommunernas möjligheter att klara av detta nya åtagande klarläggs för att patienter fortsatt ska ha tillgång till prehospital akutsjukvård så fort som möjligt oberoende av avståndet.

Utveckling av social- och hälsovården

Vi accepterar inte att de redan nedskurna statsandelarna till kommunerna nu ska minskas med ytterligare 20 miljoner euro. Regeringen uppger att anslagen för att utveckla social- och hälsovården ska gå bland annat till äldreservice, handikappservice, familjevård, barnskydd, elevvård, hemservice för barnfamiljer, utveckling av servicestrukturen och förbättring av primärvården. Anslagen räcker ju inte till med beaktande av att det beräknas gå minst 100–200 miljoner euro enbart till att utveckla äldreomsorgen. Vi accepterar inte heller att det skärs i resurserna för hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå, för programmet Kaste eller för Institutet för hälsa och välfärd, Arbetshälsoinstitutet och kompetenscentren inom det sociala området. Det är av största vikt att forskningen

kring social- och hälsovård inte körs i botten, för det är med hjälp av den som vi kan främja välbefinnandet och få fram betydelsefulla innovationer. Om vi skär i resurserna för forskning kan det i slutändan leda till att exportvärdet på finländsk medicinsk forskning och tillämpningar av den minskar.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2012

Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf
Hanna Mäntylä /saf